

Sygn. akt ACz 1719/12

POSTANOWIENIE

Dnia 19 listopada 2012r

Sąd Apelacyjny w Krakowie-Wydział I Cywilny

w składzie następującym :

Przewodniczący : SSA Krzysztof Sobierajski

Sędziowie : SSA Józef Wąsik

SSO Regina Kurek (del.)

po rozpoznaniu w dniu 19 listopada 2012r w Krakowie

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z wniosku P. P. T.

przy uczestnictwie A. T.

o nadanie klauzuli wykonalności

na skutek zażalenia wnioskodawcy od zarządzenia Przewodniczącego składu Sądu Okręgowego w Nowym Sączu z dnia 8 sierpnia 2012r sygn. akt I Co 116/12

postanawia :

uchylić zaskarżone zarządzenie

ACz 1719/12

UZASADNIENIE

Wnioskodawca P. P. T. wniósł o nadanie klauzuli wykonalności wyrokowi Sądu Wielkiej Instancji w D. L. B. z dnia 19 VI 2012r w zakresie orzeczenia w przedmiocie władzy rodzicielskiej nad wspólnym małoletnim dzieckiem stron L. T. , ustalenia miejsca pobytu dziecka, uregulowania kontaktów matki z dzieckiem i zakazu wywożenia dziecka poza granice Francji.

Zaskarżonym zarządzeniem z dnia 8 sierpnia 2012r Przewodniczący składu Sądu Okręgowego w Nowym Sączu zwrócił pozew.

W uzasadnieniu zarządzenia podano, iż pełnomocnik wnioskodawcy został wezwany do przedłożenia dokumentu stwierdzającego, że orzeczenie sądu francuskiego z dnia 19.VI. 2012r jest prawomocne, w terminie tygodniowym pod rygorem zwrotu wniosku. Skoro w określonym terminie powyższe zarządzenie nie zostało wykonane, skutkowało to zwrotem wniosku. Przewodniczący Składu powołał się na zapis art. 1151§ 1 kpc z którego wynika, iż do wniosku o nadanie klauzuli należy dołączyć dokumenty wymienione w art. 1147 kpc , a zatem – jak wynika z § 2 art. 1147 kpc –osoba powołująca się na uznanie orzeczenia sądu państwa obcego jest zobowiązana przedstawić dokument stwierdzający, że orzeczenie jest prawomocne , chyba, że prawomocność orzeczenia wynika z jego treści. Brak przedstawienia w określonym terminie dokumentu potwierdzającego prawomocność orzeczenia , którego dotyczył wniosek , skutkowało zwrotem wniosku.

Zażalenie na powyższe zarządzenie Przewodniczącego Składu złożył wnioskodawca zarzucając:

1.naruszenie przepisów prawa Unii Europejskiej, a w szczególności :

- naruszenie art. 288 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej poprzez zastosowanie w sprawie przepisów ustawy z 17 listopada 1964r Kodeks postępowania cywilnego podczas, gdy wyczerpujące uregulowanie zawierające wykaz dokumentów niezbędnych do stwierdzenia wykonalności orzeczenia sądu zagranicznego wynika z rozporządzenia Rady (WE) nr 2201/2003 z dnia 27 listopada 2003r dotyczące jurysdykcji oraz uznawania i wykonywania orzeczeń w sprawach małżeńskich oraz w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej uchylające rozporządzenie (WE) nr 1347/2000, które powinno być stosowane bezpośrednio z pominięciem regulacji zawartej w Kodeksie Postępowania Cywilnego z uwagi na prymat prawa wspólnotowego przed uregulowaniami prawa wewnętrznego , stanowiący jedną z podstawowych zasad

Wspólnoty Europejskiej, a także bezpośrednie obowiązywanie (stosowanie) i bezpośrednią skuteczność , co stanowi o stosowaniu prawa wspólnotowego przez sądy państw członkowskich bez konieczności wydawania odpowiednich przepisów prawa wewnętrznego oraz o kształtowaniu poprzez regulację prawa wspólnotowego praw i obowiązków obywateli i możliwości powoływania się na nie w postępowaniu przed organami wewnętrznymi państw członkowskich

- art. 37 Rozporządzenia Rady (WE) nr 2201/2003 z dnia 27 listopada 2003 dotyczącego jurysdykcji oraz uznawania i wykonywania orzeczeń w sprawach małżeńskich oraz w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej uchylające rozporządzenie (WE) nr 1347/2000 poprzez jego pominięcie i zastosowanie regulacji zawartej w Kodeksie postępowania cywilnego , mimo prymatu prawa wspólnotowego nad prawem państw członkowskich, a nadto z uwagi na samodzielne i wyczerpujące uregulowanie w treści Rozporządzenia w zakresie dokumentów wymaganych do stwierdzenia wykonalności orzeczenia sądu zagranicznego wobec czego art. 1151 § 2 Kodeksu postępowania cywilnego w zw. z art. 1147 kpc nie powinny znaleźć zastosowania w przedmiotowej sprawie

2.naruszenie przepisów postępowania cywilnego , w szczególności :

- art. 776 kpc w zw. z art. 777 § 1 kpc w zw. z art. 30 ust.1 Rozporządzenia poprzez ich nieuwzględnienie i niezastosowanie w przedmiotowej sprawie , mimo, że zgodnie z ich treścią tytułem wykonawczym jest tytuł egzekucyjny zaopatrzonej w klauzulę wykonalności, zaś tytułem egzekucyjnym jest m.inn orzeczenie podlegające natychmiastowemu wykonaniu ; powyższe zatem pozostaje w sprzeczności z decyzją Sądu o zwrocie wniosku i odmowie nadania klauzuli wykonalności

- naruszenie art. 1151 § 2 kpc w zw. z art. 1147 kpc poprzez ich zastosowanie mimo wyczerpującego uregulowania w zakresie dokumentów wymaganych do stwierdzenia wykonalności orzeczenia sądu zagranicznego zawartego w rozporządzeniu, który winien mieć wyłączne zastosowanie w przedmiotowym aspekcie niniejszej sprawy, a nadto z uwagi na uczynienie ich przez Sąd Okręgowy podstawą zapadłego rozstrzygnięcia mimo, iż art. 1151 kpc nie znajduje zastosowania do orzeczeń natychmiast wykonalnych , które z uwagi na przymiot natychmiastowej wykonalności są wykonalne niezależnie od ich prawomocności wobec czego brak podstaw do odmowy ich wykonania na skutek braku prawomocności.

Wnioskodawca wniósł o zmianę zaskarżonego zarządzenia poprzez uwzględnienie wniosku i stwierdzenia wykonalności orzeczenia Sądu Wielkiej Instancji w D. B. wydanego w dniu 19 czerwca 2012r

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje :

Zażalenie wnioskodawcy jest uzasadnione.

Zagadnienia dotyczące uznawania i wykonywania zagranicznych orzeczeń stanowią, obok jurysdykcji krajowej, zasadniczy zręb tzw. europejskiego prawa procesowego cywilnego , wiążącego państwa Unii Europejskiej wcześniej na mocy Konwencji brukselskiej. Problematyka uznawania i wykonywania pozostaje przedmiotem regulacji w

licznych dwustronnych umowach międzynarodowych , których Polska jest stroną i które mają pierwszeństwo przed postanowieniami Kodeksu Postępowania Cywilnego.

Wykonanie zagranicznego orzeczenia może nastąpić zasadniczo tylko po przeprowadzeniu specjalnego postępowania w państwie wykonania , którego celem jest udzielenie zagranicznemu orzeczeniu tzw. exequatur. Postępowanie o stwierdzenie wykonalności ma na celu nadanie orzeczeniu zagranicznemu mocy wykonawczej.

Państwa członkowskie Unii Europejskiej (za wyjątkiem Danii) postanowiły ująć w jednym akcie prawnym postanowienia dotyczące orzekania w sprawach rozwodowych i odpowiedzialności rodzicielskiej. Formą regulacji spraw dotyczących jurysdykcji oraz uznawania i wykonywania orzeczeń w sprawach małżeńskich oraz w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej są postanowienia zawarte w Rozporządzeniu Rady (WE) nr 2201/2003 z dnia 27 listopada 2003r (Bruksela II)

W każdym państwie członkowskim ocena skuteczności orzeczeń objętych zakresem przedmiotowym rozporządzenia nr 2201/2003 , wydanych w innym państwie członkowskim, następuje na podstawie przepisów tegoż rozporządzenia. .

Z punktu widzenia przepisów Kodeksu postępowania cywilnego postępowanie uregulowane w rozporządzeniu nr 2201/2003 jest postępowaniem szczególnym, w stosunku do postępowania na podstawie art. 1150 i nast. kpc.

Skoro tak – a nie ulega wątpliwości, iż w sprawie niniejszej znajdują zastosowanie przepisy właśnie tegoż rozporządzenia , to jako trafny jawi się zarzut wnioskodawcy, o naruszeniu art. 288 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej w zw. z art. 37 Rozporządzenia Rady (WE) nr 2201/2003 z dnia 27 listopada 2003r o jurysdykcji, uznawaniu i wykonywaniu orzeczeń w sprawach małżeńskich oraz dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej, naruszeniu art. 1151§ 2 kpc w zw. z art. 1147 kpc, poprzez zastosowanie w sprawie niniejszej przepisów Kodeksu postępowania cywilnego a nie regulacji zawartej w rozporządzeniu nr 2201/2003.

Przepisy w/w rozporządzenia zawierają regulację autonomiczną wobec prawa wewnętrznego poszczególnych państw, nie jest ona jednak wyczerpująca i w konsekwencji do postępowania na podstawie art. 28 i nast. rozporządzenia nr 2201/2003 znajdują uzupełniająco zastosowanie przepisy procesowe państwa wykonania ale tylko w zakresie nieuregulowanym w przepisach samego rozporządzenia. (art. 30 komentowanego rozporządzenia)

W rozporządzeniu nr 2201/2003 postanowienia dotyczące wykonywania

zostały zawarte w art. 28- 39. Zgodnie z celem i założeniami tego rozporządzenia wymagania wykonania zagranicznych orzeczeń nie są nadmiernie sformalizowane ani skomplikowane. Wykonanie następuje na żądanie osoby uprawnionej, po stwierdzeniu wykonalności przez kompetentny organ państwa , w którym wykonanie ma nastąpić. W związku z powyższym, stosownie do zapisu art. 28 komentowanego rozporządzenia, orzeczenie o wykonywaniu władzy rodzicielskiej wydane w jednym państwie członkowskim i w tym państwie wykonalne oraz które zostały doręczone , są wykonalne w innym państwie członkowskim na wniosek uprawnionego. Artykuł powyższy ustanawia zatem **dwa warunki** stwierdzenia wykonalności zagranicznego orzeczenia : wykonalność oraz jego doręczenie stronie przeciwnej. Celem przesłanki doręczenia, jest umożliwienie tej stronie , przeciwko której dochodzi się wykonania orzeczenia, jego dobrowolnego wykonania.

Zgodnie z art. 30 ust.3 komentowanego rozporządzenia, do wniosku o stwierdzenie wykonalności dołącza się dokumenty, o których mowa w art. 37 i 39 rozporządzenia. Strona wszczynająca zatem postępowanie o stwierdzenie wykonalności zobowiązana jest do przedstawienia odpisu orzeczenia , który spełnia warunki niezbędne do ustalenia jego autentyczności oraz zaświadczenia wydanego zgodnie z art. 39 rozporządzenia. Jeżeli orzeczenie zagraniczne jest orzeczeniem zaocznym , strona musi dodatkowo złożyć dokumenty określone w art. 37 ust.2 komentowanego rozporządzenia; oryginał lub uwierzytelniony odpis dokumentu , z którego wynika, że pismo wszczynające postępowanie lub pismo równorzędne zostało doręczone stronie , która nie stawiała się w sądzie lub dokument wskazujący , że strona przeciwna jednoznacznie zgadza się z orzeczeniem.

Wszystkie te warunki muszą być zbadane przez sąd z urzędu. Jeżeli wymienione wyżej warunki zostały spełnione (a na wstępnym etapie rozpoznawania sprawy pod tym kątem należy sprawę zbadać) i nie istnieją podstawy odmowy wykonania orzeczenia (a należy pamiętać o treści art. 31ust.2 komentowanego rozporządzenia) sąd nie może odmówić zgody na wykonanie orzeczenia.

Z powyższych rozważań wynika zatem, iż na podstawie prawa wspólnotowego jest możliwe uznawanie i wykonywanie orzeczeń nieprawomocnych. Rozporządzenia unijne znajdują bowiem zastosowanie w stosunkach z państwami , wobec których uzasadniony jest większy stopień zaufania do ich organów jurysdykcyjnych. W stosunkach z tymi państwami uzasadnione jest respektowanie skutków orzeczeń nieprawomocnych i innych orzeczeń składających się na tymczasową ochronę prawną (zob. Komentarz do Kodeksu Postępowania Cywilnego cz. IV przepisy z zakresu międzynarodowego postępowania cywilnego Wyd. LexisNexis W-wa 2006 str 329)

Szczególnością zatem cechą mającego w sprawie zastosowanie rozporządzenia nr 2201/2003 jest to, że orzeczenie podlega uznaniu lub wykonaniu bez względu na to, czy jest prawomocne czy ostateczne w państwie jego pochodzenia. Wyjątek dotyczy sytuacji, w której orzeczenie w sprawie małżeńskiej ma być podstawą wpisu w księdze stanu cywilnego – art. 21 ust.2 w/w rozporządzenia przewiduje, że orzeczenie nie może podlegać żadnemu środkowi zaskarżenia , czyli musi być prawomocne w państwie pochodzenia.

W świetle zawartej w art. 2 pkt 4 rozporządzenia nr 2201/2003 legalnej definicji pojęcia orzeczenia , a także wykładni jej przepisów , przyjmuje się , że prawomocność formalna czy też ostateczność orzeczenia nie są warunkami uznania czy wykonania. Uznaniu i wykonaniu podlegają więc orzeczenia nieprawomocne w świetle prawa państwa ich pochodzenia i nierozstrzygające sprawy w sposób definitywny. O możliwości wykonania -na podstawie przepisów komentowanego rozporządzenia – orzeczeń nieprawomocnych świadczy również jednoznacznie art. 35 w/w rozporządzenia , z którego wynika możliwość zawieszenia postępowania przez sąd rozpoznający środek zaskarżenia, jeżeli przeciwko orzeczeniu w państwie jego wydania ,wniesiony został zwykły środek zaskarżenia.

Ustawodawca nie zdecydował się jednak na likwidację przesłanki prawomocności na gruncie przepisów Kodeksu postępowania cywilnego. Przepisy Kodeksu postępowania cywilnego znajdują bowiem zastosowanie do państw (poza wspólnotowych) o różnych systemach prawnych , również takich w stosunku do których zaufanie do ich organów jurysdykcyjnych nie powinno sięgać tak daleko , aby dopuszczalne było uznawanie i wykonywanie nieprawomocnych orzeczeń tych organów.

W konkluzji powyższych rozważań, podzielić należy stanowisko skarżącego, iż w sprawie niniejszej nie mają zastosowania przepisy Kodeksu postępowania cywilnego, lecz przepisy rozporządzenia nr 2201/2003 dotyczące jurysdykcji oraz uznawania i wykonywania orzeczeń w sprawach małżeńskich oraz odpowiedzialności rodzicielskiej .

Skoro tak – to niezasadnym było wezwanie Przewodniczącego składu Sądu pierwszej instancji skierowane do wnioskodawcy, o przedłożenie dokumentu potwierdzającego prawomocność orzeczenia, którego wniosek dotyczył, a skoro postępowanie w celu usunięcia braków formalnych pozwu wdrożone zostało z przytoczonymi uchybieniami, nie mogło wywołać skutku w postaci zwrotu pozwu.

Oparcie zatem rozstrzygnięcia na przepisach , które nie mają zastosowania w sprawie, (a to stało się przyczyną bezzasadnego wezwania) skutkuje uchyleniem zaskarżonego zarządzenia .

W tym stanie rzeczy Sąd Apelacyjny orzekł na podstawie art. 386 § 4 kpc w zw. z art. 397§ 2 kpc w zw. z art. 398 kpc.